

jihommoravský kraj

strategie transformace sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením v jmk 2021/2027

www.jmk.cz

Obsah

1. Seznam zkratk	5
2. Slovník užívaných pojmů	6
3. Východiska a souvislosti	7
4. Úvod	8
5. Hlavní myšlenka a cíl transformace	9
6. Vývoj kapacit v pobytových sociálních službách v letech 2014 a 2020	10
7. Stávající stav a očekávaný vývoj v jednotlivých příspěvkových organizacích JMK	
7.1 Srdce v domě, p.o.	12
7.2 Zámek Břežany, p.o.	14
7.3 Paprsek, p.o.	16
7.4 Domov Horizont, p.o.	18
7.5 Zelený dům pohody, p.o.	20
7.6 Habrovanský zámek, p.o.	22
7.7 Zámeček Střelice, p.o.	24
7.8 Emin zámek, p.o.	26
8. Zásady transformačního procesu	28
9. Cíle a opatření	29
10. Závěr	30
10.1 Zdroje	30

1. Seznam zkratek

DOZPdomov pro osoby se zdravotním postižením

DZRdomov se zvláštním režimem

CHB.....chráněné bydlení

PSB.....podpora samostatného bydlení

OZPosoby se zdravotním postižením

JMK.....Jihomoravský kraj

MPSVMinisterstvo práce a sociálních věcí

TRtransformace

DI.....deinstitucionalizace

p.o.....příspěvková organizace

2. Slovník užívaných pojmů

Transformace (TR)

Změna způsobu poskytování pomoci osobám se zdravotním postižením umožňující jejich začlenění do běžné společnosti bez ohledu na míru a formu postižení. Pomoc je zajišťována prostřednictvím různých druhů sociálních služeb, které jsou vzájemně provázané, aby maximálně efektivně reagovaly na potřeby osob s postižením.

Institucionalizace

Proces, při kterém dochází k pevnému sepětí osoby s danou institucí (sociální službou), tato kompletně organizuje jeho veškeré aktivity, často určuje jeho společenskou roli a vzorce chování, je nezbytné podřídit se nastavenému řádu a pravidlům instituce, po čase může osoba propadat beznaději, že nemůže ovlivnit vlastní situaci.

Deinstitucionalizace (DI)

Proces deinstitucionalizace chce docílit maximálního zajištění podpory ve známém prostředí a s využitím zdrojů v komunitě, bez nutnosti stěhovat se do specializované pobytové služby. Taková je již svou hierarchií, provozem a stylem řízení institucí, ve které je téměř nemožné zajistit opravdový domov se všemi prvky běžného života. Sociální služby by měly primárně směřovat k osobám s postižením do jejich přirozeného prostředí a nabízet jim nezbytnou péči „doma“.

Uživatel = klient

Osoba se zdravotním postižením využívající sociální služby, s poskytovatelem sociální služby má uzavřenou smlouvu na konkrétní druh sociální služby, může využívat několik služeb současně.

Ústavní zařízení (ústav)

Budova, či celý areál, kde žijí osoby bez rodinných vazeb pouze z důvodu svého postižení a kde je jim zajištěna kromě ubytování a stravy též celodenní péče odborně vyškoleným personálem. Tyto pobytové služby jsou koncipovány pro vzájemné soužití mnoha osob (nad 18 osob, obvykle však 80 a více osob). Soukromí ubytovaných je výrazně limitováno možnostmi budov, pokoje sdílí několik osob společně, vlastní rozhodování klientů o běžných denních činnostech je značně omezené. Zařízení bývá často vzdáleno od původního bydliště klienta, čímž dochází k utlumení, nebo zpretrhání přirozeného kontaktu s příbuznými, rodinou a přáteli, běžný každodenní rozvrh a činnosti musí klient přizpůsobit provozním možnostem zařízení.

Komunitní služby

Sociální služby zajišťované v běžném prostředí, kdy uživatelé služby využívají veřejné služby, zapojují se do společenského života, mohou-li, pracují, jsou přirozenou součástí komunity. Tyto služby dochází za člověkem s postižením k němu domů, pomáhají mu ve všech oblastech, které si není schopen zabezpečit bez pomoci, reflektují jeho individualitu; péče a pomoc je zajištěna bez nutnosti přestěhování do ryze specializovaného ústavního zařízení.

Pobytové sociální služby

Jedná se o služby pro osoby se zdravotním postižením primárně určené osobám s vysokou mírou postižení a závislosti, kteří se neobejdou bez 24hodinové péče a kterým tuto péči není schopna zajistit rodina za pomoci přirozených zdrojů a existujících terénních a ambulantních služeb. Je zajišťováno ubytování, celodenní strava, pomoc při běžných denních činnostech a zprostředkování kontaktu se společenským prostředím. Druhy služeb stanovené dle zákona o sociálních službách: domov pro osoby se zdravotním postižením (DOZP), domov se zvláštním režimem (DZR) - tyto služby mohou mít ústavní i komunitní formu a chráněné bydlení (CHB). Služba chráněné bydlení je poskytována v bytech či rodinných domech a svým charakterem a nastavením se přibližuje životu v běžné rodině. V domácnosti spolu bydlí nejlépe 1-4 klienti, maximálně 6 klientů, kteří se dle míry svého postižení co nejvíce zapojují do domácích prací, denní režim vychází z individuálních potřeb uživatelů, je kladen důraz na rozvoj dovedností a kompetencí uživatelů pro zvýšení jejich soběstačnosti a dosažení maximální samostatnosti.

Podpora samostatného bydlení

Jeden z druhů sociálních služeb poskytovaných terénní formou, určený pro osoby, které jsou schopny z velké části samostatného života, bydlí ve vlastním bytě, v některých oblastech však z důvodu svého postižení potřebují pomoc a podporu, kterou jim poskytne odborný pracovník. Cílem je co nejvyšší míra sociálního začlenění uživatele služby dosažená rozvojem dovedností potřebných pro samostatný život, vytvořením podpůrné sítě v komunitě a žádoucím uplatněním na trhu práce. Podobně zaměřenou službou je např. i sociální rehabilitace, která se zaměřuje zejména na nácviky a upevňování získaných dovedností.

3. Východiska a souvislosti

Česká republika se jako jeden ze signatářských států **Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením** v r. 2009 zavázala začleňovat osoby s postižením do normálního života a prosazovat v této oblasti přístup tzv. podporovaného či asistovaného rozhodování namísto rozhodování náhradního. Právo na nezávislý život a zapojení do společnosti mají lidé s postižením, stejně jako lidé bez postižení. Nemůže jim být upírána možnost žít způsobem, jakým by žili, pokud by postižení neměli (ať už z hlediska místa svého pobytu, nebo v oblasti přirozených sociálních rolí ve společnosti). Za předpokladu obecného respektování odlišností a přijímání osob se zdravotním postižením nelze akceptovat jejich vyloučení z běžného způsobu života a běžných aktivit společnosti a k nucenému životu v ústraní, mimo majoritní společnost.

V základních zásadách **Zákona o sociálních službách** (zákon č. 108/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů) je uvedeno, že služby musí být poskytovány takovým způsobem, aby byla vždy důsledně dodržena lidská práva a základní svobody osob. Služby mají osobám se zdravotním postižením napomáhat k zajištění jejich soběstačnosti a mají jim umožnit zapojení do běžného života společnosti v nejvyšší možné míře.

Jednou ze základních zásad uvedených v **občanském zákoníku** (zákon č. 89/2012 Sb.) je právo každého na ochranu své svobody, cti, důstojnosti a soukromí. Nikdo nesmí pro nedostatek věku, rozumu nebo pro závislost svého postavení utrpět újmu. Není možné přistoupit k úplnému zbavení svéprávnosti člověka, svéprávnost lze pouze omezit. Zasáhnout do osobnostní integrity může výhradně soud, a to jen tehdy, hrozila-li by člověku závažná újma. Soudy navíc mají povinnost posuzovaného člověka vždy zhlédnout, aby nebylo pochyb, že k ochraně jeho práv a zájmů není možné užít mírnějších a méně omezujících opatření nežli přistoupit k omezení svéprávnosti.

Autoritou, která se problematikou práv osob se zdravotním postižením systematicky zabývá, je **ombudsman**. Je monitorovacím orgánem pro naplňování jejich práv, dbá na to, aby všichni lidé bez ohledu na zdravotní postižení mohli žít důstojně, samostatně či s podporou rozhodovat o svém životě a aby byli respektováni jako plnohodnotní členové společnosti.

Zajistit přechod od institucionálního modelu péče o osoby s postižením k podpoře osob v přirozeném prostředí je jedním ze strategických cílů **Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2016–2025** schválené usnesením vlády ČR.

Účelem **Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2021–2025**, který je základním strategickým dokumentem, který určuje směřování vládní politiky ČR v oblasti vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením, je nastavení fungujících systémů vzdělávání, sociálních a zdravotních služeb i přístupného prostředí v tom nejširším smyslu.

Ministerstvo práce a sociálních věcí primárně pro proces transformace sociálních služeb vydalo v r. 2015 **Kritéria sociálních služeb komunitního charakteru a kritéria transformace a deinstitucionalizace** (revidované v letech 2016 i 2017). Vytyčují základní podmínky a nezbytné kroky těchto procesů, stanovují parametry sociálních služeb komunitního charakteru a jejich vnitřního uspořádání, které nejsou překážkou sociálního začleňování uživatelů služeb do komunity. Jsou nástrojem nejen pro poskytovatele a zřizovatele, kteří pracují na transformaci ústavních zařízení, ale slouží také k nastavení podmínek podpory procesů z Evropských strukturálních a investičních fondů.

Proces transformace a deinstitucionalizace pobytových sociálních služeb je popsán a blíže specifikován v systémové prioritě C Podpora zvyšování kvality sociálních služeb v opatření C.2 ve **Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb v JMK na období 2021–2023**.

4. Úvod

Tento dokument navazuje na dokument s názvem Strategie transformace sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením v Jihomoravském kraji na období 2014-2020 a je podkladem pro další realizaci procesů transformace a deinstitucionalizace sociálních služeb v Jihomoravském kraji. Jihomoravský kraj tímto stvrzuje svůj závazek k deinstitucionalizaci (tj. k transformaci ústavní péče v péči komunitní). Strategii transformace sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením v Jihomoravském kraji na období 2021-2027 schválila Rada Jihomoravského kraje dne **14.09.2020** usnesením č. **10799/20/R162**.

Oproti předchozí krajské strategii, která byla zaměřena výhradně na skupinu osob se zdravotním postižením bez osob s duševním onemocněním, se navazující strategie zabývá taktéž řešením situace osob s tímto onemocněním, byť okrajově. Dokument jako v předchozím období neřeší problematiku sociálních služeb primárně určených seniorům, včetně služeb pro osoby se stařeckou demencí a Alzheimerovou nemocí. „Strategie transformace“ je zastřešujícím dokumentem pro všechny sociální služby v Jihomoravském kraji, nicméně značná část dokumentu se zaměřuje na popis řízení změn v příspěvkových organizacích Jihomoravského kraje, jelikož velkokapacitní ústavní zařízení jsou v Jihomoravském kraji provozována téměř výhradně těmito subjekty. Je tedy pochopitelné, že téma deinstitucionalizace je úzce navázáno na tyto organizace a jimi poskytované služby.

Strategie transformace sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením v Jihomoravském kraji na období 2021-2027 shrnuje dosavadní transformační kroky od roku 2014 do roku 2020, obsahuje podrobnější analýzu pobytočných služeb poskytovaných příspěvkovými organizacemi Jihomoravského kraje, popisuje plánovaný vývoj a stanovuje cíle pro následující období od roku 2021 do roku 2027. V průběhu procesu transformace a deinstitucionalizace je plánován vznik nových pobytočných služeb komunitního typu a návazných terénních či ambulantních služeb. Aktivity budou naplňovány dle dostupných finančních prostředků z rozpočtu Jihomoravského kraje, z dotací Ministerstva práce a sociálních věcí, z finančních prostředků evropských fondů. Jednotlivé akce budou před jejich realizací předkládány ke schválení Radě a Zastupitelstvu Jihomoravského kraje, včetně podrobného zdůvodnění akcí, přesného vyčíslení finančních požadavků a vymezení zdrojů financování.

Probíhající transformace v zařízeních je pozitivně zohledňována při řízení o přiznání finanční podpory v oblasti podpory poskytování sociálních služeb ve formě zvýšené hodnoty finanční podpory na lůžkoden, oproti velkokapacitním pobytočným službám sociální péče se 101 a více lůžky, které jsou nižší hodnotou finanční podpory motivovány ke změně způsobu poskytování služby. Obdobně je, v pozitivním smyslu, při přiznání finanční podpory u pobytočných služeb komunitního charakteru zohledňováno poskytování péče v podmínkách, které uživatele nevyklučují ze společnosti (a to i pro osoby, kteří potřebují vyšší míru podpory).

5. Hlavní myšlenka a cíl transformace

Jihomoravský kraj má na základě zákona o sociálních službách (zákona č. 108/2006 Sb.) povinnost zjišťovat potřeby poskytování sociálních služeb osobám na svém území, plánovat rozvoj sociálních služeb a zajišťovat jejich dostupnost. Transformační proces je dílčím procesem v rámci plánování a tvorby krajské sítě sociálních služeb a je jedním z opatření v rámci systémové priority na podporu zvyšování kvality poskytovaných služeb.

Je v souladu s vizí Jihomoravského kraje v oblasti péče o lidi se zdravotním postižením a požadavky na poskytovatele sociálních služeb, aby

- bylo lidem s postižením umožněno žít život srovnatelný s životem jejich vrstevníků a být součástí přirozené komunity,
- jejich potřeby byly zajišťovány přednostně v jejich přirozeném prostředí s využitím běžně dostupných veřejných služeb, za podpory a péče blízkých osob a sociální služby byly poskytovány v terénní a ambulantní formě,
- osoby s postižením a jejich blízcí a jiné pečující osoby žily v přirozeném rytmu týdne složeného z pracovních a volných dní,
- domovy pro osoby se zdravotním postižením byly určeny lidem s handicapem s vysokou mírou potřebné podpory, kteří z důvodu potřebné péče nemohou zůstat v domácím prostředí,
- pobytové sociální služby pro osoby se zdravotním postižením byly poskytovány v neústavních zařízeních, tedy komunitních službách,
- osoby se zdravotním postižením žily v bydlení, které se svým nastavením přibližuje bydlení běžné společnosti, tj. nachází se v domech či bytech v běžné zástavbě.

Transformační proces v sociálních službách vede k uskutečňování změn, jejichž cílem je dát osobám se zdravotním postižením možnost svobodné volby způsobu jejich života. Umožnit jim, aby byly běžnou součástí společnosti, která je přijímá, aby dostaly příležitost využívat veřejné služby a uplatňovat své schopnosti (nejen na trhu práce). Každý člověk s postižením má mimo jiné právo vybrat si kde, jakým způsobem a s kým bude žít svůj život. Funkčně nastavený sociální systém nabízí různé varianty pomoci a podpory a umí reagovat na individuální potřeby a přání osob s postižením. Prioritní snahou je vždy udržení existujících rodinných a sociálních vazeb a podpora osob s postižením v jejich přirozeném prostředí a zajistit podmínky pro jejich co nejvyšší samostatnost. Má-li být naplněna jedna ze základních zásad při poskytování sociálních služeb, že musí napomáhat k posilování sociálního začleňování osob s postižením, nemohou být podporovány služby, které osoby s postižením segregují a izolují od majoritní společnosti.

Deinstitucionalizace v Jihomoravském kraji řeší zejména situaci osob, které se v současné době nacházejí v pobytových službách ústavního typu a z důvodu neexistujících adekvátních sociálních služeb v komunitě nebo jejich nedostačujících kapacit, jsou nuceni žít v prostředí a podmínkách, které by si za jiných okolností samy ne zvolily. Proto jsou aktivity zaměřeny na příspěvkové organizace Jihomoravského kraje, které jsou poskytovateli největších ústavních zařízení v kraji a řešení situace klientů v nich žijících.

6. Vývoj kapacit v pobytových sociálních službách v letech 2014 a 2020

Jihomoravský kraj je zřizovatelem 9 organizací, které poskytují pobytové sociální služby osobám se zdravotním postižením a 3 organizací pro osoby s chronickým duševním onemocněním. V těchto organizacích byla v roce 2014 v pobytových službách ústavního charakteru poskytována služba celkem 1205 uživatelům, a to v zařízeních o kapacitách od 28 do 230 uživatelů. Při transformaci v letech 2014-2020 docházelo k průběžnému snižování kapacit v ústavních zařízeních na počet 1037 uživatelů v roce 2020. Celkem tedy 168 uživatelům byla nově zajištěna péče v komunitních službách. V důsledku toho byly sníženy kapacity v ústavních zařízeních, které se v roce 2020 pohybují v rozmezí od 16 do 205 uživatelů. Popisovaný vývoj je graficky znázorněn v tabulce č. 1.

Při zahájení transformace provozovaly příspěvkové organizace JMK pouze jedno chráněné bydlení, a to pro 11 osob (CHB Šanov). V období od roku 2014 do roku 2020 vznikla nová chráněná bydlení a DOZP komunitního typu, která v roce 2020 slouží celkem 156 uživatelům, došlo tak k navýšení o 145 míst. (Některá z chráněných bydlení vznikla mimo řízený proces DI, celkem pro 37 uživatelů, u poskytovatelů Sociální služby Šebetov a Habrovanský zámek.)

Transformační aktivity v minulém období byly realizovány v 5 organizacích (Zámek Břežany, Srdce v domě, Paprsek, Domov Horizont, Zelený dům pohody), kterým byly pro předchozí období schváleny transformační plány Radou Jihomoravského kraje. Transformační proces byl naplňován aktivitami vedoucími ke snižování kapacit velkokapacitních ústavních služeb pro OZP a souběžným zabezpečováním péče v komunitě, zejména zřizováním malých pobytových zařízení rodinného charakteru. V dalších 4 organizacích (Habrovanský zámek, Domov u lesa Tavíkovice, Sociální služby Šebetov a Zámeček Střelice) docházelo k dílčím krokům, které cílily na zlepšení kvality života klientů, nelze je však považovat za řízený proces DI.

V období 2021-2027 budou v transformačních aktivitách pokračovat 4 organizace poskytující služby pro osoby se zdravotním postižením:

- **Srdce v domě,**
- **Zámek Břežany,**
- **Paprsek,**
- **Domov Horizont.**

Zelený dům pohody již dosáhl cíle stanoveného pro předchozí období a nebude v navazujícím období do transformace zapojen. Z organizací, které poskytují domov pro osoby se zdravotním postižením budou nově probíhat transformační kroky v organizaci:

- **Habrovanský zámek,**
- **Zámeček Střelice.**

Strategie transformace na období 2021-2027 se zabývá i osobami s chronickým duševním onemocněním, kdy je Jihomoravský kraj zřizovatelem 3 příspěvkových organizací určených pro tento okruh osob – Emin zámek, Domov na Jarošce, Sociální služby Vyškov. K realizaci DI bude přikročeno v organizaci:

- **Emin zámek.**

Důvodem je umístění zařízení mimo obec, nevyhovující technický stav budovy, nemožnost zajistit soukromí pro 60 uživatelů, skutečnost, že zařízení slouží primárně osobám od 18 let, tedy v produktivním věku. Další 2 organizace jsou v porovnání poskytovány v budovách lépe technicky způsobilých, uprostřed městské zástavby, jsou určeny pro starší klientelu.

U zbývajících pěti příspěvkových organizací – Sociální služby Šebetov, Domov u lesa Tavíkovice, Domov na Jarošce, Sociální služby Vyškov nebude v plánovaném období probíhat řízená DI, nicméně budou podporovány kroky směřující ke zkvalitňování poskytovaných služeb při zachování základních zásad TR procesu.

Sedm výše uvedených transformujících se organizací předloží v 1. polovině roku 2021 transformační plány s popisem jednotlivých aktivit v rozmezí let 2021-2027, které budou předány Radě JMK k jejich schválení. Plány budou obsahovat základní analýzu stávajícího stavu organizace, poskytovaných služeb a skladby klientů, návrh na zajištění podpory v komunitě včetně časového harmonogramu a vyčíslení finanční nákladovosti. V návaznosti na schválené transformační plány organizací budou realizovány jednotlivé kroky.

Vývoj kapacit v pobytových sociálních službách příspěvkových organizací Jihomoravského kraje pro OZP - porovnání let 2014 a 2020

poskytovatel	kapacita lůžek DOZP/DZR ústavního typu v roce 2014	kapacita lůžek DOZP/DZR ústavního typu v roce 2020	vývoj kapacit v ústavních službách	kapacita lůžek CHB/DOZP komunitního typu v roce 2014	kapacita lůžek CHB/DOZP komunitního typu v roce 2020	vývoj kapacit v komunitních službách
Srdce v domě, p.o.	113	87	↘	0	24	↗
Zámek Břežany, p.o.	155	117	↘	11	41	↗
Paprsek, p.o.	108	88	↘	0	20	↗
Domov Horizont, p.o.	230	205	↘	0	18	↗
Zelený dům pohody, p.o.	28	16*	↘	0	16	↗
Sociální služby Šebetov, p.o.	160	125	↘	0	25	↗
Habrovanský zámek, p.o.	35	35	↔	0	12	↗
Domov u lesa Tavíkovice, p.o.	102	96**	↘	0	0	↔
Zámeček Střelice, p.o.	101	100	↔	0	0	↔
Domov na Jarošce, p.o.	76	71**	↘	0	0	↔
Emin zámek, p.o.	60	60	↔	0	0	↔
Sociální služby Vyškov, p.o.	37	37	↔	0	0	↔
Počet poskytovatelů 12	1205	1037	-168	11	156	+145

Tabulka č. 1

* DOZP v Zeleném domě pohody je nadále klasifikován jako ústavní zařízení, neboť je v téže budově poskytována také služba týdenní stacionář pro 14 uživatelů.

** Ke snížení kapacity ústavního DOZP nedošlo v souvislosti s transformací, nýbrž v souvislosti s přirozeným úbytkem uživatelů (úmrtním), či odchodem klientů.

7. Vývoj kapacit v pobytových sociálních službách v letech 2014 a 2020

7.1 Srdce v domě, p.o.

2014-2020 (uplynulé období)

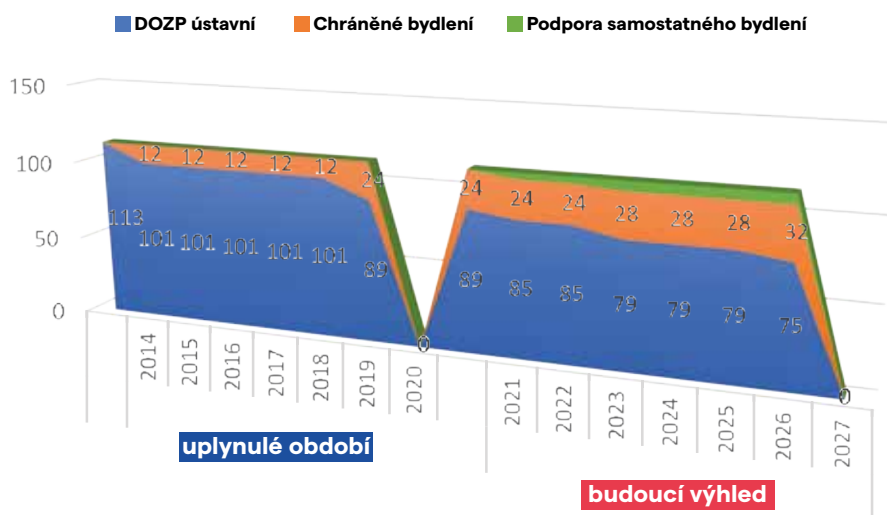
Srdce v domě, příspěvková organizace poskytuje sociální službu domov pro osoby se zdravotním postižením osobám s mentálním, nebo kombinovaným postižením starším 18 let v budově bývalého hotelu v obci Klentnice s 500 obyvateli nedaleko Mikulova. V rámci částečné transformace zařízení se podařilo v roce 2015 přestěhovat 12 uživatelů z ústavního DOZP do chráněného bydlení v Mikulově, kdy Jihomoravský kraj za pomoci evropských dotací vystavěl 2 dvoupodlažní rodinné domy. Uživatelé CHB bydlí ve skupinových domácnostech po třech osobách na domácnosti, kde každý uživatel má svůj vlastní pokoj a další prostory jsou společné pro každou domácnost (obytná místnost s kuchyňským koutem, sociální zařízení atd.). Uživatelé chráněného bydlení jsou pracovníky služby podporováni k co největší samostatnosti, ať už formou samostatných úklidů svého pokoje, péčí o exteriéry domů, samostatného zabezpečení čistého prádla, nákupů, tak přípravou celodenního jídla. Ve stávajícím domově pro osoby se zdravotním postižením v Klentnici byl po odchodu 12 uživatelů do chráněného bydlení snížen počet uživatelů na vícelůžkových pokojích a jednotlivé domácnosti byly upravovány tak, aby se bydlení v nich podobalo běžnému způsobu života. Od poloviny roku 2020 organizace poskytuje další chráněné bydlení, a to ve dvou rodinných domech v městě Lednice, jejichž výstavba byla dokončena v roce 2019. Ve čtyřech domácnostech našlo svůj nový domov 12 klientů z domova v Klentnici. Projekt byl realizován a financován v rámci Integrovaného regionálního operačního programu. Pro klienty, kteří se v uplynulém období přestěhovali do chráněných bydlení v Mikulově a Lednici, i pracovníky, kteří službu zabezpečují, byla změna po často desetiletích strávených v domově v Klentnici výrazným zásahem do zvyků, zavedených postupů a vžitých stereotypů. Bylo nezbytné změnit způsob vedení služby, klientům se otevřely nové možnosti pracovního uplatnění a společenského vyžití, byly jim svěřovány nové kompetence a získávaly mnohé zkušenosti. Stejně tak tomu bylo i na straně pracovníků, kteří mohli přistupovat ke klientům daleko více individualizovaně, z péče o ně se postupem času stává spíše dopomoc a podpora. Prožité změny tak obě strany vnímají jak velmi obohacující.

2021-2027 (budoucí výhled)

Jelikož je pro úspěšnou realizaci celého procesu klíčové ztotožnění se s jeho hlavní myšlenkou a vzhledem k tomu, že postupné kroky vedoucí k transformaci zařízení v Klentnici byly hodnoceny kladně všemi zúčastněnými stranami, bude organizace pokračovat v postupném snižování kapacity ústavního zařízení a nárůstu poskytovaných služeb v komunitě. Jihomoravský kraj prostřednictvím své příspěvkové organizace rozšíří nabídku sociálních služeb v okrese Břeclav s cílem přiblížit poptávané služby lidem s postižením a využít potenciál celého okresu Břeclav. Záměrem je získat pronájem několika bytů (případně je zakoupit) pro klienty současných chráněných bydlení, kteří mají zájem rozhodovat o svém životě a běžných denních činnostech co nejvíce samostatně a kteří díky zapojení do pracovního procesu na otevřeném trhu práce získali potřebné sebevědomí i dovednosti, aby se osamostatnili a skupinové bydlení vyměnili za ryze individuální bydlení. Těmto klientům (cca 14 osob) bude potřebná pomoc zajišťována nadále v rámci služby chráněného bydlení (s nízkou podporou), případně vznikne nová terénní služba „podpora samostatného bydlení“ (PSB). Pro realizaci jsou zvažovány lokality Mikulov, Dolní Dunajovice a Lednice. Další snížení kapacity zařízení v Klentnici je žádoucí mimo jiné i pro snížení (ideálně eliminaci) čtyřlůžkových a třílůžkových pokojů. Pokud bude docházet k přirozenému úbytku (úmrtí) stávající klientely v domově v Klentnici (lze očekávat s ohledem na průměrný věk současných klientů, kdy polovina obyvatel je starší 65 let) a ze strany nových žadatelů bude vyšší poptávka po službách komunitního charakteru, organizace bude své služby rozšiřovat tímto směrem.

Vývoj kapacit v letech 2014 - 2027

Srdce v domě, p.o. vývoj kapacit v letech 2014 - 2027

	Uplynulé období								Budoucí výhled							Rozdíl
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2014 - 2027	
DOZP ústavní	113	101	101	101	101	101	89	89	85	85	79	79	79	75	-38	
chráněné bydlení	0	12	12	12	12	12	24	24	24	24	28	28	28	32	32	
podpora samostatného bydlení	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4	6	6	6	6	6	

7.2 Zámek Břežany, p.o.

2014-2020 (uplynulé období)

Zámek Břežany, p.o. poskytuje sociální služby osobám s mentálním a kombinovaným postižením. Sociální služby jsou poskytovány zejména v obci Břežany s méně než 1000 obyvateli, v prostorách zámku Břežany, což je památkově chráněný objekt, který je obklopen parkem. Zámek stojí na vyvýšenině, pro imobilní uživatele a osoby se ztíženou mobilitou je téměř nemožné se samostatně dostat dolů do obce. Zámek je ve vlastnictví České provincie Kongregace sester sv. Hedviky. Mezi řádem a JMK byla uzavřena dlouhodobá nájemní smlouva, která vyprší v roce 2031. Spolupráce s majitelem objektu je na dobré úrovni a velká část prostředků za pronájem je majitelem objektu vkládána do modernizace zařízení a oprav budovy, přesto nelze popřít ústavní charakter služby. Pro velice limitující možnosti v prostorách zámku, JMK usiluje o postupné snižování kapacity a zřizování služeb komunitního charakteru místně rozprostřené v okrese Znojmo.

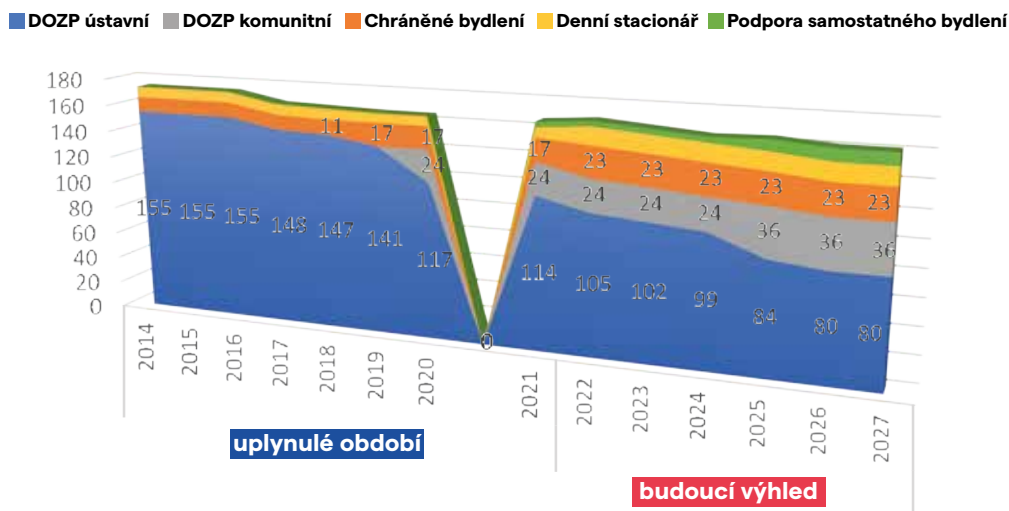
V roce 2014 byla v objektu zámku v Břežanech poskytována služba DOZP 155 klientům a ambulantní služba denní stacionář s kapacitou 7 klientů, která vznikla již v r. 2013. Dále organizace poskytovala chráněné bydlení v nedaleké obci Šanov pro 11 klientů ve 2 rodinných domech. Jelikož se soužití klientů s obcí a obyvateli Šanova, kde CHB začalo fungovat již od r. 2010, velice osvědčilo, zakoupil JMK v roce 2019 v téže obci 3 přízemní byty vždy o velikosti 3+kk se zahrádkou pro celkem 6 osob. Byla tak navýšena kapacita chráněného bydlení na celkem 17 lůžek. Nové byty slouží klientům s lehkým mentálním hendikepem, kteří se díky dlouholetému bydlení v prvním CHB již výrazně osamostatnili a jsou natolik soběstační, že běžné denní činnosti, jako péče o vlastní osobu, nakupování, vaření, či cestování zvládají bez pomoci. Všichni jsou též dle svých možností zaměstnáni, což jim přináší nejen výdělek a společenské uplatnění, ale i další kompetence a možnost navázání přátelských vztahů. V některých činnostech, kde nadále potřebují podporu či pomoc, jim tuto asistentky zajistí. Díky přestěhování 6 klientů do nových bytů se uvolnily pokoje v původních prostorách CHB pro klienty, kteří se tak mohli přestěhovat ze zámku v Břežanech. Kapacita DOZP se dále postupně snižovala přirozeným úbytkem (úmrtním klientů) a v roce 2020 přestěhováním 24 klientů do nově vystavěných DOZP komunitního typu. Výstavba se uskutečnila ve dvou lokalitách, v Hrušovanech nad Jevišovkou a Hostěradicích (Chlupicích). Nově vystavěné objekty mají charakter běžných rodinných domů (stavebně jsou přizpůsobené specifickým potřebám osob s kombinovaným postižením). Výstavba 4 rodinných domů byla dokončena a stavby byly zkolaudovány na konci roku 2019, služby byly uvedeny do provozu v polovině r. 2020. Projekt byl realizován a financován v rámci Integrovaného regionálního operačního programu (IROP). Péče je poskytována 24 hodin denně v domácnostech po šesti osobách. Způsob poskytované péče je přizpůsoben individuálním potřebám uživatelů v závislosti na míře postižení, je však kladen velký důraz na rozvoj jejich schopností a jejich včlenění do života obcí.

2021-2027 (budoucí výhled)

V dalším období bude organizace pokračovat v nastaveném trendu snižování kapacity DOZP v původním areálu zámku v Břežanech, jednak přirozeným úbytkem klientů (cca 2 klienti za rok), jednak budováním sítě komunitních služeb na území okresu Znojmo. Cílem je zajistit, aby do budoucna nebyly služby soustředěné na jednom místě, ale byly co nejbližší lidem s postižením v jejich přirozeném prostředí. Vznikající služby budou reflektovat poptávku žadatelů o služby, reagovat na jejich individuální požadavky a potřeby a zohledňovat možnosti v daném regionu. Může proto oproti plánovaným výhledům dojít k dílčím změnám, co se týká kapacity služeb a jejich druhu. Záměrem JMK je podporovat organizaci v transformačních krocích. Podporovanou aktivitou bude vznik terénní služby „podpora samostatného bydlení“ (PSB), která je v kraji dosud téměř nezastoupená a běžné veřejnosti nepříliš známá. Pro proces DI je vhodným doplněním existujících terénních služeb (typu pečovatelská služba a osobní asistence) a může být alternativou pro některé osoby s postižením, aby mohly žít ve vlastním bydlení, avšak se zajištěním potřebné podpory odborného personálu. Je plánován vznik této služby v kapacitě 9 klientů v následujícím období. Alternativou může být i služba sociální rehabilitace, která svými činnostmi směřuje k dosažení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti klientů, a to posilováním jejich vhodných návyků a nácviků nezbytných pro jejich samostatný život. S ohledem na zvýšenou poptávku po ambulantní službě denní stacionář dojde k jeho rozšíření o 6 klientů. Další kroky budou spočívat v rozšiřování sítě pobytových služeb v zařízeních rodinného typu vždy pro max. 12 osob (prostřednictvím koupě bytů, výstavby či rekonstrukce rodinných domů-zvažované lokality: Znojmo, Moravský Krumlov, Miroslav, Ivančice), v celkové kapacitě cca 18 klientů (kombinace služeb CHB a DOZP). Aktivita budou realizovány z finančních prostředků JMK a se zapojením dotačních titulů zaměřených na podporu transformačních procesů (předpokládané čerpání z IROP).

Vývoj kapacit v letech 2014 - 2027

Zámek Břežany, p.o. vývoj kapacit v letech 2014 - 2027

	Uplynulé období							Budoucí výhled							Rozdíl
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
DOZP ústavní	155	155	155	148	147	141	117	114	105	102	99	84	80	80	-75
DOZP komunitní	0	0	0	0	0	0	24	24	24	24	24	36	36	36	36
chráněné bydlení	11	11	11	11	11	17	17	17	23	23	23	23	23	23	12
denní stacionář	8	8	8	8	8	7	7	7	13	13	13	13	13	13	5
podpora samostatného bydlení	0	0	0	0	0	0	0	4	4	4	4	8	9	9	9

7.3 Paprsek, p.o.

2014-2020 (uplynulé období)

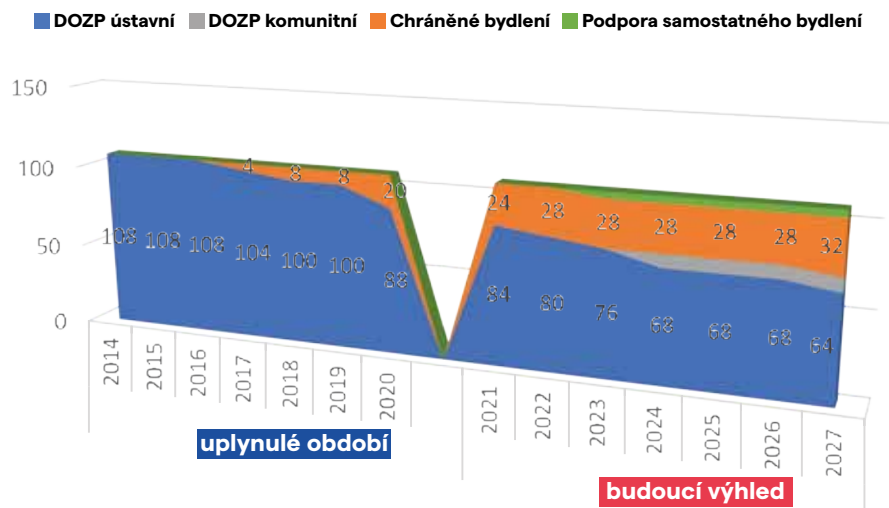
Paprsek, příspěvková organizace využívá k poskytování služby domov pro osoby se zdravotním postižením budovu vystavěnou v r. 2000, ležící na kopci ve městě Velké Opatovice. Služba je zaměřena na osoby s mentálním a kombinovaným postižením, kapacita před vstupem do transformačního procesu byla 108 uživatelů. V roce 2014 byl v prostorách domova zřízen tréninkový byt pro 4 uživatele domova, kteří v r. 2017 přešli do chráněného bydlení zřízeného v pronajatém bytě na sídlišti ve Velkých Opatovicích. O rok později organizace pronajala další byt blízko prvního chráněného bydlení pro další 4 uživatele. Tento byt byl později odkoupen Jihomoravským krajem a svěřen organizaci k hospodaření. Dalším záměrem bylo pro 12 uživatelů vystavět bydlení v rodinných domcích v obci Svitávka. Z důvodu silného odporu budoucích sousedů se od záměru výstavby v této lokalitě upustilo a hledaly se jiné varianty. V závěru roku 2019 Jihomoravský kraj pro Paprsek zakoupil rodinný dům v Benešově u Boskovic, kde je provozována služba chráněné bydlení pro 4 uživatele. Organizace dále pronajala starší rodinný dům v Boskovicích, kde od ledna r. 2020 poskytuje službu chráněné bydlení pro 8 klientů. Organizace tedy navýšila celkovou kapacitu chráněného bydlení z 8 klientů na 20 klientů a postupnými transformačními kroky snížila kapacitu ústavního zařízení o 20 osob, kteří nepotřebují každodenní ošetrovatelskou péči a jsou schopni za podpory pracovníků žít více samostatně. Uživatelé byli podporováni v rozšiřování svých kompetencí a individuálně byla plánována i podpora v oblasti uplatnění na trhu práce. V hlavní budově ve Velkých Opatovicích jsou od r. 2019 realizovány kroky, které povedou k odstranění nevyhovujících centrálních koupelen pro desítky klientů a rozčlenění budovy na menší samostatné domácnosti o maximálně 12 klientech žijících na jednolůžkových až dvoulůžkových pokojích.

2021-2027 (budoucí výhled)

Organizace Paprsek bude pokračovat v transformačních krocích snižování kapacity v ústavním zařízení ve Velkých Opatovicích a zajišťování podpory v komunitě prostřednictvím poptávaných služeb. Je plánována výstavba bezbariérového objektu k poskytování služby DOZP rodinného typu pro osoby částečně nebo plně imobilní, pro které dosud v provozovaných chráněných bydleních nebylo možné zajistit vhodné materiálně technické podmínky. Záměrem je vystavět 2 rodinné domy ve zvažované lokalitě-městě Kunštát. V závislosti na velikosti stavebního pozemku a dispozičních možnostech dojde k přestěhování cca 8 osob a vzniku komunitního DOZP. Snižování kapacity stávajícího domova Paprsku bude pokračovat též rozšiřováním míst v chráněných bydleních (v návaznosti na poptávku žadatelů). Jelikož došlo k navázání dobrých sousedských vztahů a příznivé spolupráci s obcí Benešov u Boskovic i s městem Boskovice, kde jsou provozována CHB od r. 2020, budou zjišťovány možnosti pronájmu či rekonstrukce bytů či rodinného domu v těchto lokalitách, čímž by došlo k navýšení kapacity CHB o 12 klientů. Probíhá též jednání s představiteli města Letovice o možné spolupráci vedoucí k zajištění bydlení pro další 4 klienty, formou chráněného bydlení nebo podporou klientů v jejich vlastním bytě prostřednictvím nově zřízené terénní služby „podpora samostatného bydlení“. (Alternativou může být obdobně zaměřená služba sociální rehabilitace.) Do r. 2027 je plánováno poskytovat sociální služby v komunitě pro 44 klientů, v pobytové službě DOZP ve Velkých Opatovicích bude kapacita 64 lůžek, služba bude zaměřena na osoby s vysokou mírou ošetrovatelské péče, pro které se nepodaří zajistit péči v jejich přirozeném prostředí.

Vývoj kapacit v letech 2014 - 2027

Paprsek, p.o.
vývoj kapacit v letech 2014 - 2027

	Uplynulé období							Budoucí výhled							Rozdíl
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
DOZP ústavní	108	108	108	104	100	100	88	84	80	76	68	68	68	64	-44
DOZP komunitní	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	8	8	8	8
chráněné bydlení	0	0	0	4	8	8	20	24	28	28	28	28	28	32	32
podpora samostatného bydlení	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4	4	4	4	4

7.4 Domov Horizont, p.o.

2014-2020 (uplynulé období)

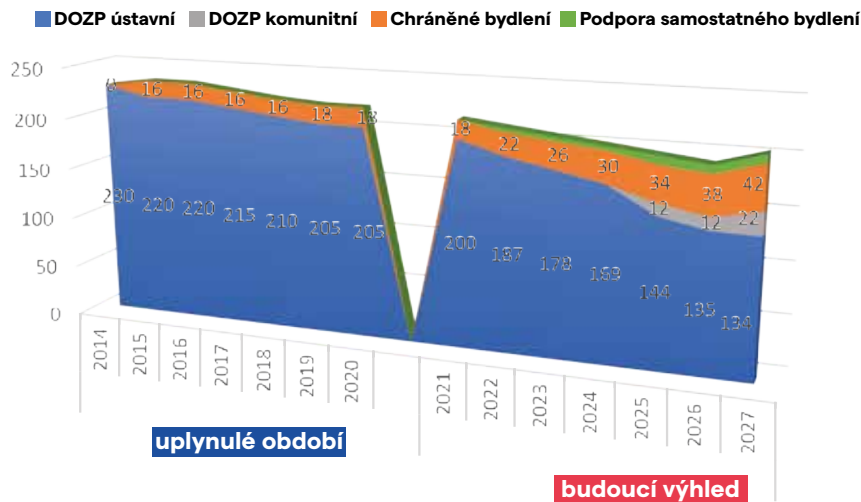
Domov Horizont poskytuje službu domov pro osoby se zdravotním postižením ve 4 budovách, areál se nachází na okraji města Kyjov, naproti nemocnici, sousedí s domovem pro seniory. Pokoje jsou jedno, dvou a vícelůžkové se společným sociálním zařízením. V r. 2014 byli cílovou skupinou byli chlapci a muži od 3 let s mentálním a kombinovaným postižením, kapacita domova byla 230 lůžek, ženy byly přijímány do zařízení až od r. 2015. V rámci areálu je již od r. 2010 v provozu tréninkové bydlení pro 10 osob ve dvoulůžkových pokojích se společnou kuchyní a obývacím pokojem, kde se uživatelé připravují na přechod do běžného sociálního prostředí. V r. 2015 byla zaregistrována sociální služba chráněné bydlení a poskytována v 6 bytech v rámci města Kyjov s celkovou kapacitou 16 uživatelů. V roce 2019 došlo k navýšení kapacity chráněného bydlení o 5 lůžek, a to pronájemem 2 dalších bytů ve městě Kyjov. V r. 2020 využívá službu chráněného bydlení celkem 18 klientů. Všichni klienti chráněného bydlení našli uplatnění na otevřeném nebo chráněném trhu práce a podpora asistentek je jim poskytována pouze ve vymezených časech, které jsou nezbytné pro zajištění činností, kteří klienti nevládají samostatně. V uplynulém období byla snižována kapacita ústavní služby též přirozeným úbytkem (úmrtím klientů) na aktuální kapacitu, která činí v r. 2020 celkem 205 klientů.

2021-2027 (budoucí výhled)

Domov Horizont je stále největším ústavním zařízením pro osoby se zdravotním postižením v Jihomoravském kraji. Je zřejmé, že stav budov, které jsou staré přes 60 let, čemuž odpovídá stav sociálního zázemí, rozvodů energií apod., je nevyhovující. Taktéž vícelůžkové pokoje nevytvářejí podmínky pro dostatek soukromí a bezproblémové společné bydlení. Proto je i v budoucím období cílem postupné snižování kapacity ústavního zařízení, kterého bude dosahováno jednak přirozeným úbytkem (úmrtím), odhadem na základě zkušenosti až 5 klientů za rok a jednak budováním služeb v komunitě. V závislosti na poptávce a vyhodnocení potřeb a přání klientů domova, pro které budou nové služby především sloužit, bude zvyšován počet chráněných bydlení o cca 4 klienti za rok, celkem tedy bude navýšena kapacita CHB na 42 klientů, bude podporován vznik terénní služby podpora samostatného bydlení (případně sociální rehabilitace) ve výši 8 klientů za dané období. Jelikož již v domově nežijí děti, bude upravena věková struktura osob (dle věku současných klientů) pro přijetí na věkovou hranici od 18 let, aby bylo zamezeno institucionalizaci dětí. Organizace se dlouhodobě potýká se situací, kdy v zařízení žijí i klienti, kteří ke svému mentálnímu postižení mají přidružené i výrazné poruchy chování a další projevy duševních poruch a dále též klienti s poruchami autistického spektra. Pro tyto osoby je ve stávajících podmínkách zařízení velmi komplikované, ne-li nemožné, zajistit adekvátní péči a soužití s ostatními klienty je velmi problematické. Proto je jednou z priorit v plánovaném období zajistit péči tomuto okruhu osob se specifickými potřebami v odpovídajících podmínkách a s přizpůsobeným rozsahem a způsobem péče. Budou vystavěny či zakoupeny 2 domy v různých lokalitách pro celkem 22 osob, kde bude následně provozována služba domov se zvláštním režimem komunitního typu. Při splnění plánovaných kroků bude kapacita ústavního zařízení snížena na počet 134 klientů v r. 2027. Organizace bude reagovat na potřeby žadatelů a zohledňovat jejich požadavky, tudíž může dojít ke změně počtu i druhu služby poskytované v komunitě.

Vývoj kapacit v letech 2014 - 2027

Domov Horizont, p.o. vývoj kapacit v letech 2014 - 2027

	Uplynulé období							Budoucí výhled							Rozdíl
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
DOZP ústavní	230	220	220	215	210	205	205	200	187	178	169	144	135	134	-96
DOZP komunitní	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	12	22	22
chráněné bydlení	0	16	16	16	16	18	18	18	22	26	30	34	38	42	42
podpora samostatného bydlení	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4	4	8	8	8	8

7.5 Zelený dům pohody, p.o.

2014-2020 (uplynulé období)

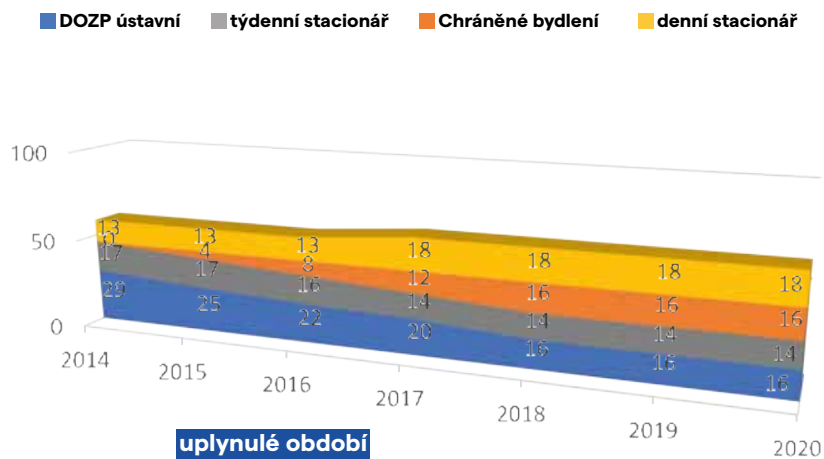
Zelený dům pohody vstupoval do transformačního procesu s kapacitou 46 klientů v pobytových službách, dospělým klientům s mentálním a kombinovaným postižením nabízel tři sociální služby: domov pro osoby se zdravotním postižením, týdenní a denní stacionář v budově bývalých jeslí uprostřed sídliště v městě Hodonín. V r. 2015 rozšířil nabídku svých služeb o chráněné bydlení, od té doby našlo svůj domov v bytech pronajatých od soukromníků rozmístěných po celém městě celkem 16 uživatelů. Obyvatelé bytů sousedících s byty chráněného bydlení přijali uživatele pozitivně, stejně tak klienti i pracovníci jsou s tímto druhem služby a poskytováním pomoci v přirozených podmínkách spokojeni. Snížil se počet uživatelů žijících v původní třípodlažní budově jeslí na současnou kapacitu 16 uživatelů v domově a 14 uživatelů v týdenním stacionáři, díky čemuž byly odstraněny třílůžkové pokoje a k dispozici jsou již jen jednolůžkové a dvoulůžkové pokoje. Poskytování denního stacionáře se zčásti přesunulo do blízkých pronajatých prostor, jelikož se kapacita služby z důvodu navýšené poptávky zvýšila z původních 13 uživatelů na současný počet 18 uživatelů. V r. 2019 již nedošlo k rozšiřování služby chráněného bydlení, organizace se zaměřila na co možná nejvyšší osamostatňování klientů, kdy 14 klientů dochází do zaměstnání, většinou do chráněných dílen či mateřské organizace a 1 klientka našla uplatnění na otevřeném trhu práce.

2021-2020 (budoucí výhled)

Vědomi si skutečnosti, že v původním zařízení nebylo dosaženo kapacity 18 klientů, aby mohlo být na službu pohlíženo jako na službu komunitního typu, nebude v nejbližším období v Zeleném domu pohody proces deinstitutionalizace pokračovat. Nadále je žádoucí, aby organizace reagovala na měnící se potřeby stávajících klientů a v závislosti na struktuře nových žadatelů o služby přizpůsobila nabízené služby. Není tak vyloučeno další rozšiřování chráněného bydlení v blízkých lokalitách nebo jiný způsob podpory života osob s postižením v jejich přirozeném prostředí, např. vznikem poptávaných terénních služeb. Počet lidí žijících v původní budově může být i dále snižován s ohledem na zvyšování soukromí klientů (např. jednolůžkové pokoje nahrazují dvoulůžkové pokoje), kapacita však nebude oproti stávajícímu stavu navyšována.

Vývoj kapacit v letech 2014 - 2020

Zelený dům pohody, p.o. vývoj kapacit v letech 2014 - 2020

	Uplynulé období							Rozdíl
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014 - 2020
DOZP ústavní	29	25	22	20	16	16	16	-13
týdenní stacionář	17	17	16	14	14	14	14	-3
chráněné bydlení	0	4	8	12	16	16	16	16
denní stacionář	13	13	13	18	18	18	18	5

7.6 Habrovanský zámek, p.o.

rok 2020 (aktuální stav)

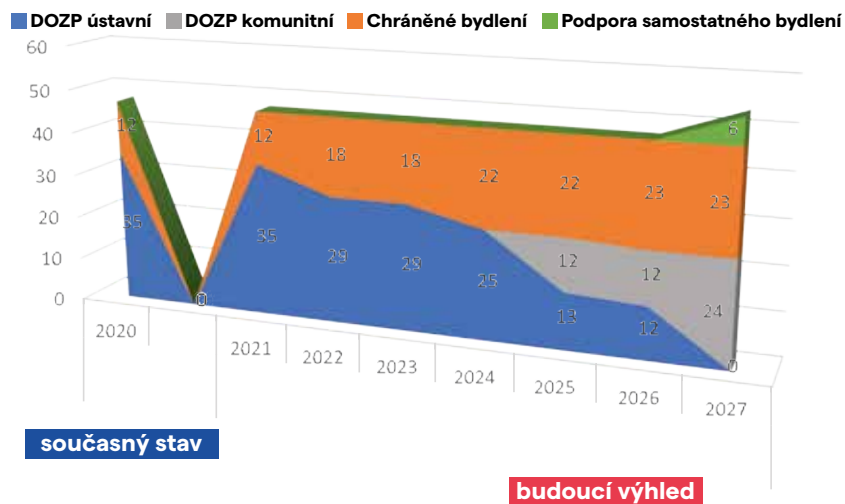
Organizace poskytuje 3 druhy sociálních služeb, domov pro osoby se zdravotním postižením a domov pro seniory v budovách zámku v obci Habrovany a chráněné bydlení ve městě Vyškov. Všechny služby jsou určeny pro cílovou skupinu osoby s tělesným postižením, v případě seniorů zde žijí zejména ti, kteří mají postižen pohybový aparát již od svého mládí. Kapacita služeb na zámku je 35 lůžek pro osoby s postižením v produktivním věku a 35 lůžek pro seniory. Zámek je k sociálním účelům využíván již přes 70 let, v průběhu kterých byly budovy rekonstruovány, přestavovány a přistavovány. Přesto do dnešních let prostory zámku nespĺňují požadavky, které by odpovídaly současnému standardu moderně poskytovaných pobytových služeb. Byť byly vnitřní i venkovní prostory uzpůsobovány k bezbariérovému užívání, už samotný fakt, že zámek leží na kopci a jeho nádvoří je dlážděno nerovnými kostkami, komplikuje jeho plnou bezproblémovou dostupnost pro lidi s pohybovým postižením. Skutečnost, že se jedná o památkově chráněnou kulturní památku znemožňuje mnohé stavební zásahy. Udržování zámeckého areálu v dobrém technickém stavu je finančně i manažersky náročné, promítá se do provozního i běžného fungování služeb, z ekonomického hlediska je budova energeticky náročná a nevhodná, a pro kvalitu poskytované péče nepřináší žádná pozitiva. Opravy a sanace havarijních stavů jednotlivých částí budov jsou každoročně řešeny, neúměrně zasahují do každodenního života uživatelů a znesnadňují poskytování adekvátní péče personálem služby. Chráněné bydlení vzniklo v r. 2016 uprostřed městské zástavby ve Vyškově v budově k tomuto účelu Jihomoravským krajem vystavěné. Jedná se o bezbariérové bydlení pro 12 uživatelů ve 2 domácnostech, kdy je pro každou domácnost společná kuchyně s obývacím pokojem a dále má každý z uživatelů svůj pokoj (pouze 2 pokoje jsou dvoulůžkové). Bydlení má rodinný charakter a fungování služby je přizpůsobené individuálním potřebám uživatelů.

2021-2027 (budoucí výhled)

S ohledem na současný stav budou realizovány kroky směřující k nalezení vhodných alternativ zabezpečení péče ve vyhovujících podmínkách. Bude probíhat důsledné projednávání změny s jednotlivými uživateli služby, aby byly znovu prověřeny jejich životní situace, potřeby a představy, bude nastavena komunikace s pracovníky i dalšími aktéry, kterých se záležitost dotýká. Souběžně budou zjišťovány možnosti a bude proveden nákup nemovitostí vhodných pro výstavbu či rekonstrukci v okolí. Budou prověřovány možnosti pronájmu bezbariérových bytů a jiných prostor. Dojde k postupnému přechodu 35 uživatelů domova se zdravotním postižením do nově vzniklých služeb v komunitě. V závislosti na míře potřebné podpory vzniknou chráněná bydlení a malé domovy pro osoby se zdravotním postižením splňující kritéria komunitních služeb (je plánován vznik komunitních DOZP pro 24 klientů a rozšíření CHB pro 11 klientů). V případě zjištění chybějících služeb typu podpora samostatného bydlení, nebo sociální rehabilitace apod. pro osoby s tělesným postižením, bude vznik těchto služeb podpořen – je plánován vznik terénní služby pro 6 osob v daném období. Poskytování péče osobám v seniorském věku bude nadále zabezpečeno, způsob poskytování bude projednáván se všemi zainteresovanými stranami.

Vývoj kapacit v letech 2020 - 2027

Habrovanský zámek, p.o. vývoj kapacit v letech 2020 - 2027

	Současný stav	Budoucí výhled							Rozdíl
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2020-2027
DOZP ústavní	35	35	29	29	25	13	12	0	-35
DOZP komunitní	0	0	0	0	0	12	12	24	24
chráněné bydlení	12	12	18	18	22	22	23	23	11
podpora samostatného bydlení	0	0	0	0	0	0	0	6	6

7.7 Zámeček Střelice, p.o.

rok 2020 (aktuální stav)

Organizace poskytuje dva druhy pobytových sociálních služeb – domov pro osoby se zdravotním postižením a týdenní stacionář v rozsáhlém areálu na okraji obce Střelice (v těsné blízkosti Brna). Služby jsou určeny osobám s mentálním postižením od 3 let věku, kapacita domova je 100 lůžek, kapacita stacionáře 9 lůžek. Jsou využívány 3 budovy, některé nejsou plně bezbariérové. K dispozici jsou dvoulůžkové až čtyřlůžkové pokoje, společné koupelny na patře. Součástí bývalé hospodářské budovy, která byla v minulosti zrekonstruována a je využívána především k aktivizačním a rehabilitačním činnostem, jsou i 3 byty. Tyto jsou určeny k bydlení 6 uživatelů, kteří zde trénují péči o sebe a svou domácnost a mnozí poté odcházejí do existujících chráněných bydlení v rámci celé ČR. Přímo v zařízení je třída speciální školy, kterou část dětí navštěvuje.

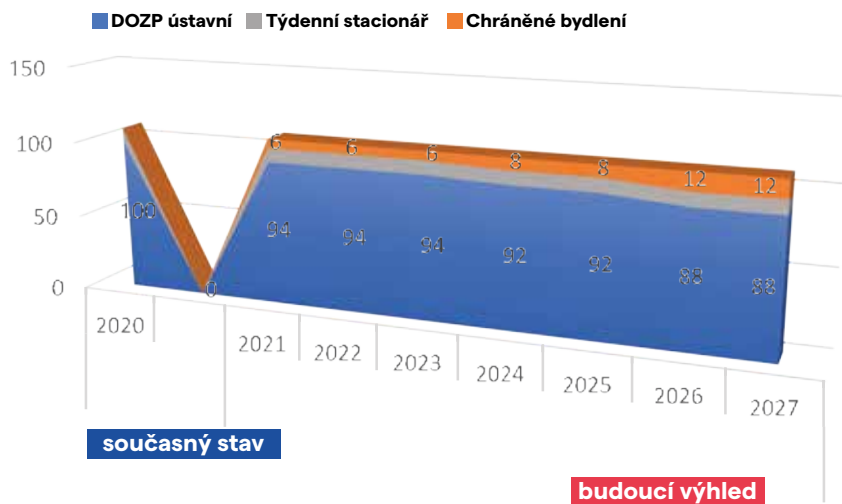
Zámeček Střelice si v rámci procesu deinstitutionalizace zaslouží velkou pozornost, jelikož jako jediné krajské zařízení v současnosti i nejbližší budoucnosti bude zajišťovat pobytové služby i dětem s postižením. Aby byla minimalizována doba, po kterou budou děti vystavené institucionalizaci, bude souběžně s kroky zaměřenými na dospělé uživatele, individuálně pracováno i s touto extrémně zranitelnou skupinou a budou prověřovány jiné možnosti zajištění adekvátní péče v komunitě.

2021-2027 (budoucí výhled)

V organizaci budou pokračovat procesy nastavené externím zpracovatelem při participaci na realizaci projektu Příprava transformace a TP (transformačního plánu) Zámečku Střelice. V rámci projektu byla provedena základní analýza výchozí situace, přehodnocena míra závislosti u všech klientů služby, byly odborně připravovány pracovníci služby, proběhla komunikace s klíčovými aktéry a rámcově byl navržen transformační plán. První fáze plánovaných změn bude zaměřena na 6 dospělých uživatelů s nízkou mírou podpory, kteří prošli tréninkovým bydlením poskytovaným v rámci služby DOZP. Tito lidé přejdou do bytů pronajatých nebo zakoupených v blízkém okolí Střelice. Pro tyto účely se předpokládá registrace nové služby chráněného bydlení. V navazující fázi dojde k odchodu dalších šesti uživatelů do r. 2027 a tedy navýšení kapacity chráněného bydlení na 12 uživatelů. Pozornost bude v tomto období věnována především dobré adaptaci klientů do nových podmínek a změně ve způsobu poskytování služby v komunitních službách a jejich řízení, aby bylo podporováno co největší začlenění klientů do společnosti a ta je mezi sebe přijala.

Vývoj kapacit v letech 2020 - 2027

Zámeček Střelice, p.o. vývoj kapacit v letech 2020 - 2027

	Současný stav	Budoucí výhled							Rozdíl
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2020-2027
DOZP ústavní	100	94	94	94	92	92	88	88	-12
týdenní stacionář	9	9	9	9	9	9	9	9	0
chráněné bydlení	0	6	6	6	8	8	12	12	12

7.8 Emin zámek, p.o.

rok 2020 (aktuální stav)

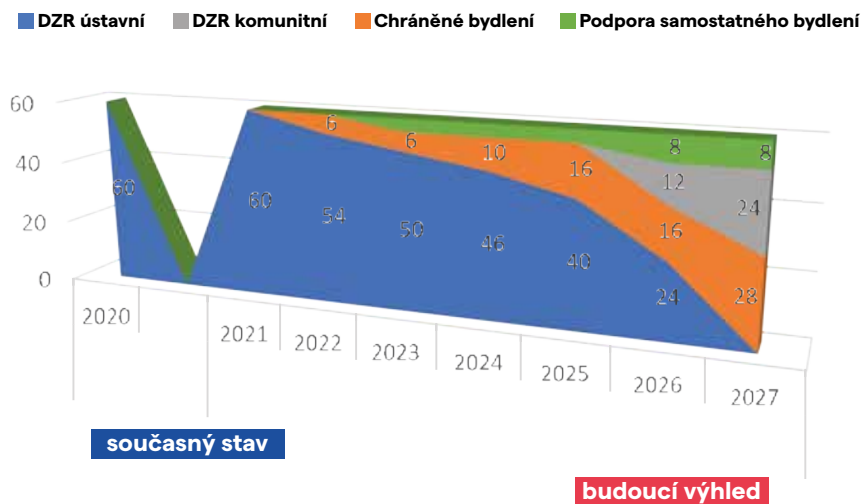
Služba domov se zvláštním režimem je určena pro osoby s duševním onemocněním, v současnosti službu využívá 60 lidí mezi 38-75 lety. Služba je poskytována v areálu zámku nedaleko Hrušovan nad Jevišovkou. Zámek je umístěn uprostřed menšího lesa, obklopen vlastní zahradou, vzdálen 2 kilometry od nejbližší obce. Tato skutečnost značně limituje každodenní začlenění uživatelů služby do života obce a téměř znemožňuje využívání běžných veřejných služeb. Uživatelé služby jsou již samotným umístěním služby izolováni od společnosti. Prostory zámku nejsou bezbariérové, jelikož je budova kulturní památkou, jsou veškeré stavební zásahy problematické, ani sama dispozice zámku nedovoluje poskytovat péči v rámci menších samostatných domácností. Uživatelé mají k dispozici dvoulůžkové až šestilůžkové pokoje, dvě centrální koupelny, několik společenských/aktivizačních místností a jídelnu, ve více než polovině pokojů nejsou elektrické rozvody (např. pro zapojení TV či rádia). Zcela chybí soukromý prostor pro uživatele, vše je sdíleno s ostatními, je tím narušována osobní integrita klientů.

2021-2027 (budoucí výhled)

Jelikož nebyla organizace v minulém období zapojena do procesu deinstitucionalizace a neúčastnila se vzdělávacích, informačních a metodicky podpůrných aktivit, které průběžně probíhaly již od r. 2009, nejčastěji v rámci individuálních projektů MPSV, bude nezbytné nastavit nové procesy v organizaci, týkající se transformačních změn. Spolu s ustanovením transformačního týmu bude jednou ze základních priorit provést podrobnou analýzu všech stávajících uživatelů služby pro přehodnocení jejich potřeb, cílů a přání. Souběžně s touto odbornou činností v oblasti sociální práce budou vzdělávání a přípravování pracovníků služby na změny způsobu poskytování péče zaměřené na člověka. Na tyto činnosti budou navazovat další kroky vedoucí k prověření možností pro zabezpečení všech oblastí potřeb uživatelů v běžném prostředí. V případě chybějících služeb budou plánovány a realizovány kroky vedoucí k zajištění podpory v komunitě zřízením nových sociálních služeb. Je předpokládán vznik chráněných bydlení pro celkem 28 klientů, domovů se zvláštním režimem komunitního typu pro 24 klientů a podpora samostatného bydlení, či sociální rehabilitace pro 8 klientů. Preferována je kombinace různých druhů terénních a pobytových, případně ambulantních služeb, v závislosti na zjištěných potřebách uživatelů.

Vývoj kapacit v letech 2020 - 2027

Emin zámek, p.o. vývoj kapacit v letech 2020 - 2027

	Současný stav	Budoucí výhled							Rozdíl
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2020-2027
DZR ústavní	60	60	54	50	46	40	24	0	-60
chráněné bydlení	0	0	6	6	10	16	16	28	28
DZR komunitní	0	0	0	0	0	0	12	24	24
podpora samostatného bydlení	0	0	0	4	4	4	8	8	8

8. Zásady transformačního procesu

Nadále budou plněny **hlavní zásady transformačního procesu pro osoby se zdravotním postižením v Jihomoravském kraji** stanovené ve Strategii transformace na období 2014-2020:

1. v oblasti bydlení

- nepodporovat navyšování kapacit stávajících ústavních pobytových služeb
- nepodporovat vznik nových pobytových služeb s kapacitou nad 18 osob
- podporovat snižování počtu uživatelů ve všech stávajících ústavních zařízeních
- podporovat rozšiřování sítě pobytových kapacit v běžné zástavbě s kapacitou max. do 18 osob (zejména formou chráněných bydlení)
- zabezpečit humanizované prostředí co nejvíce se blíží běžné domácnosti pro klienty, kteří žijí v institucionálním prostředí

2. v oblasti každodenních aktivit

- podporovat přípravu uživatelů pro přechod z instituce do bydlení v komunitě
- nabídnout širokou a místně dostupnou síť následných služeb pro osoby žijící v komunitě – ambulantní a terénní
- podporovat pracovní návyky u osob s postižením a pomáhat jim uplatnit se na pracovním trhu (otevřeném/chráněném)

V průběhu transformačního procesu bude postupováno v souladu s platnými národními předpisy a koncepcemi, řízení procesu bude probíhat se znalostí vydaných publikací, dokumentů a doporučených postupů MPSV, především s Kritérii sociálních služeb komunitního charakteru a Kritérii transformace a deinstitucionalizace a s Materiálně-technickým standardem pro služby sociální péče poskytované pobytovou formou (doporučený postup č. 3/2018).

9. Cíle a opatření

Na období 2021-2027 jsou stanoveny cíle a opatření:

1. Cíl 1 - Snížit kapacity ústavních zařízení a posilovat zajištění podpory v komunitě, zamezovat institucionalizaci dalších osob

- Realizovat projekty na výstavbu, rekonstrukci, koupi či pronájem nemovitostí vhodných pro poskytování sociálních služeb komunitního typu, dojde-li tím trvale ke snížení ústavních kapacit.
- Podporovat vznik a rozvoj služeb umožňujících žít lidem v domácím prostředí.
- Podporovat iniciativy zaměřené na přechod od institucionální péče k podpoře v komunitě, aktivně se zapojovat do existujících projektů v oblasti transformace.
- Metodicky vést zejména příspěvkové organizace Jihomoravského kraje, aby u nově podaných žádostí do zařízení ústavního typu v rámci sociálního šetření prověřovaly všechny možnosti zajištění péče a podpory v domácím prostředí s pomocí terénních a ambulantních služeb a při zjištění chybějících služeb v komunitě iniciovat v rámci komunitního plánování vznik či rozvoj potřebných služeb. V případě posouzení nezbytnosti umístění žadatele v pobytovém zařízení (zejména s ohledem na vysokou potřebu ošetrovatelské péče), upřednostnit zařízení komunitního typu.

2. Cíl 2 - Optimalizovat počet pracovníků v organizacích realizujících deinstitucionalizaci, zvyšovat kompetence a odbornost pracovníků pro dosažení kvality v transformovaných službách

- Průběžně monitorovat personální zabezpečení služeb procházejících transformací a zjišťovat úroveň kvality poskytované péče posuzované s ohledem na naplňování práv uživatelů a dosahování individualizace služby.
- Zajišťovat metodickou pomoc při vzniku a nastavování služeb v komunitě (včetně personální oblasti).
- Posilovat dostatečnou odbornou erudovanost pracovníků v přímé péči nabídkou vzdělávacích akcí a podporou odborných konzultací, stáží apod.

3. Cíl 3 – Osvětově působit na představitele obcí, odbornou i laickou veřejnost

- Průběžně informovat o probíhajících transformačních aktivitách na webových stránkách a sociálních sítích Jihomoravského kraje a zapojených příspěvkových organizací, prostřednictvím tiskových zpráv apod.
- Prezentovat příklady dobré praxe v médiích.

10. Závěr

Strategie transformace sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením v Jihomoravském kraji na období 2021-2027 neřeší problematiku deinstitucionalizace v celé její komplexnosti. Řeší zejména situaci osob žijících aktuálně v pobytových službách institucionálního charakteru, zabývá se otázkou a nabízí řešení, jakým způsobem jim zajistit potřebnou péči, aniž by byly vyloučeny ze společnosti a běžného života. Stanoví cíle pro období let 2021-2027, kdy nejjednodušším je snižování počtu ústavních zařízení ve prospěch zajištění péče a pomoci v přirozeném prostředí, aby bylo i do budoucna zamezeno institucionalizaci dalších osob a byl brán zřetel na individuální potřeby a přání osob. Jednotlivé kroky budou blíže konkretizovány a specifikovány v transformačních plánech příspěvkových organizací zapojených do transformačního procesu.

Transformace sociálních služeb je dlouhodobý proces, zahrnující mnoho souvisejících oblastí. Je úzce spojena s plánováním sociálních služeb v kraji, souvisí s kvalitou poskytovaných služeb a péče, má vazbu na financování, ale především má dopad na každodenní životy lidí s postižením a jejich blízké. A tuto skutečnost je nutné mít na zřeteli při každém rozhodování v průběhu řízení a realizace transformace. Respekt k člověku a přijetí jeho individuality je základem pro pochopení nutnosti změn vedoucích k deinstitucionalizaci sociálních služeb.

10.1 Zdroje

Webové stránky MPSV věnované transformaci - www.trass.cz

Oficiální webové stránky MPSV včetně doporučených postupů – www.mpsv.cz

Oficiální webové stránky ombudsmana včetně záložky ohledně monitorování práv lidí se zdravotním postižením - www.ochrance.cz

Registr poskytovatelů sociálních služeb – <https://iregistr.mpsv.cz>

jihomoravský kraj

Krajský úřad Jihomoravského kraje
Žerotínovo náměstí 449/3
601 82 Brno

www.jmk.cz

